

12-Ömer Seyfettin'in eserlerinde kişi ve yer adları

Kürşat EFE¹

APA: Efe, K. (2020). Ömer Seyfettin'in eserlerinde kişi ve yer adları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 198-222. DOI: 10.29000/rumelide.839176.

Öz

Ömer Seyfettin, modern Türk öyküsünün kurucu isimlerindedir. Balkan coğrafyasındaki siyasi gelişmeleri yakından izlemiş, askerlik izlenimlerini özellikle Balkan Savaşlarının siyasi ve sosyal sebep ve sonuçlarını öykülerinde işlemiştir. İstanbul merkez olmak üzere Osmanlı coğrafyası ile Balkan coğrafyasındaki siyasi ve sosyal gelişmelerin izleri bütün öykülerinde görülmektedir. Bu devrin ortaya çıkardığı insan tiplerini de öne çıkan özellikleriyle eserlerinde işlemiştir. Olumlu insan tipleri yanında olumsuz tipleri de bu devrin sosyal ve siyasi durumlarını yansıtmaya özellikle seçilmiştir. Yazar, bu tipleri bilinçli olarak seçmiştir. Öykülerinin konularını genellikle gerçek hayattan alan yazar, milli bilinci uyanık tutmayı amaç edinmiştir. II. Meşrutiyet döneminde toplumun aksayan yönlerini öykü kişilerinin bazen doğrudan bazen dolaylı olarak eleştirmesini sağlamıştır. Gerek Batı (Fransız) gerekse Doğu (Arap-Fars) etkisinde yaşam süren tipleri çok dikkat çekici anlatım yöntemleriyle öykülerinde yansıtmıştır. Konularını anılarından, tarihi olaylardan, efsanelerden ve devrin günlük hayat tarzından seçmiştir. Gerek lakaplar gerek unvanlar gerek kişi adları gerekse eserlerinde kullanılan yer adları tarihsellik açısından son derece önemlidir. Kişi ve yer adları, dilbilimsel antropoloji açısından önemlidir. Adlar, ait olduğu kültürün bir tür aynası sayılabilir. Bu açıdan edebî eserlerde kullanılan adlar da yazıldığı dönemin birçok özelliğine ışık tutmaktadır. Türk edebiyatının önemli öykü yazarı Ömer Seyfettin'in ölümünün 100. yıldönümünde anılması, tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla 2020 yılı "Ömer Seyfettin Yılı" ilan edilmiştir. Bu düşünceyle Ömer Seyfettin'in eserlerini ad bilimsel olarak ele alan bu çalışmada, Ömer Seyfettin'in öykülerindeki kişi ve yer adları ele alınacak, yazarın öykülerinde iletmek istediği mesajlar bu açıdan daha somut hâle getirilecektir.

Anahtar kelimeler: Ömer Seyfettin, edebî eserler, ad bilimi, kişi adları, yer adları

Person and place names in Ömer Seyfettin's works

Ömer Seyfettin is one of the founders of the modern Turkish story. He closely followed the political developments in the Balkan geography, and wrote about his military impressions, especially the political and social causes and consequences of the Balkan Wars in his stories. The traces of political and social developments in the Ottoman geography and Balkan geography, with Istanbul being the center, can be seen in all of his stories. He has also worked on the types of people that emerged from this period with their prominent features in his works. In addition to the positive types of people, their negative types were chosen to reflect the social and political situations of this period. The author has chosen these types deliberately. The author, who often takes the subjects of his stories from real life, aims to keep national consciousness awake. II. During the Constitutional Monarchy, it enabled the story people to criticize the shortcomings of the society, sometimes directly and sometimes indirectly. He reflected the types that lived under the influence of both the West

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Amasya, Türkiye), kursatefece@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1168-0710 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 18.11.2020-kabul tarihi: 20.12.2020; DOI: 10.29000/rumelide.839176]

(French) and the East (Arab-Persian) in his stories with very striking narrative methods. He has chosen his subjects from his memories, historical events, legends and daily life style of the era. Both nicknames, titles, personal names and place names used in their works are extremely important in terms of historicity. Person and place names are important for linguistic anthropology. Names can be considered a kind of mirror of the culture to which they belong. The year 2020 has been declared as the "Year of Ömer Seyfettin" in order to commemorate the death of Ömer Seyfettin, an important story writer of Turkish literature, on the 100th anniversary, and to introduce it to future generations. With this thought, in this study, which deals with the works of Ömer Seyfettin as a onomastics, the names of people and places in Ömer Seyfettin's in his stories will be discussed, and the messages that the author wants to convey in his stories will be made more concrete in this respect.

Keywords: Ömer Seyfettin, literary works, onomastics personal names, place names

Giriş

Kişi ad bilimi ve yer ad bilimi

Kişioğlu, doğumuyla birlikte çevresinde hazır bulduğu dilinde varlıkların kavramsal olarak sınıflandırılmış durumunu bulmaktadır. Kişioğlu, çevresindeki somut soyut her şeyi ait olduğu kültürün özelliklerine göre adlandırmıştır. Adlandırma, kişioğlunun çevresini zihninde diliyle şekillendirmesidir.

Her topluma göre değişen adlandırma durumu toplumların kültürlerinden bağımsız değildir. Bir milletin adlandırma yöntemleri ve verdiği adlar o milletin zihinsel-ruhsal durumunu yansıtıcı özellik taşımaktadır. Birçok bilim dalını da dolaylı olarak ilgilendiren kişi ve yer adları ad biliminin önemli alt dallarıdır. Ad bilimi, bir milletin kavramlar dünyasını yansıtan bir alan olduğu gibi adlandırma yollarını da ele alan dil bilim dalıdır.

Ad bilimi, canlıların ve kavramların, kısaca çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adıdır. Bir dilin söz varlığını inceleyen leksikoloji (sözcükbilim) ile doğrudan ilgili olan ad bilimi (*onomastique, onomastics, namenkunde, onomasilogie, onomasiology, bezeichnungslhre*), dil biliminin önemli bir çalışma alanıdır (Sakaoğlu, 2001: 9). Ad bilimi çalışmaları şu şekildedir: "1. Anlambilimle yakınlığı olan, ancak yöntem bakımından ondan ayrılan ve sözcük-kavram ilişkisine önem veren bilim dalı. Bu daldaki çalışmalarda herhangi bir kavramdan (örneğin güzellik, balık, zaman) hareket edilerek bu kavramın herhangi bir dilde nasıl anlatım bulduğu ve anlatımda hangi etkenlerin rol oynadığı incelenir. Bu alana geniş adbilim adını verebiliriz. Çünkü ele alınan sözcükler genellikle dilbilgisinde ad (substantivum) sayılan öğelerdir ve bu bilimin bu türü doğrudan doğruya adlara yönelir. 2. Genellikle her dilde özel ad sayılan öğeler üzerinde duran ve özel adları köken bilgisi, tarihsel gelişme yönünden ve çeşitli dil ve kültür sorunları açısından inceleyen bilimdir. Yer adları üzerinde duran dalı (yeradbilim, toponymie ya da toponomastique) olduğu gibi, kişi adları, coğrafya adları üzerinde çalışan dalları da vardır. Örnek olarak nehir, ırmak, göl gibi su adları üzerinde duran hydronymie, dağ adlarını inceleyen horonymie dallarını gösterebiliriz. Bu alanın çeşitli sorunları lehçebilimle geçişme hâlinindedir (Aksan, 1998: 32).

Türk dilinde oldukça sağlam ve zengin bir şekilde yer alan kişi ve yer adları, Türk toplumunun kültürel kimliğini yansıttığı gibi edebî eseri üreten yazarın kültürel ve bireysel kimliğini de yansıtmaktadır.

Yazarın dünya görüşünü, zevklerini, karakterini yansıtan bu adlar aynı zamanda yazarın mesajları ve temalarıyla da yakından ilgilidir. Bu adlar, aynı zamanda yazarın toplumuna/milletine ait kültür, dil, toplumsal yapı ve hayat tarzı hakkında önemli ipuçları vermektedir. İçinde yaşanılan zamanın, mekânın, ailenin, sosyal çevrenin izleri kişi ve yer adlarında kendisini göstermektedir. Ömer Seyfettin'in eserlerindeki kişi ve yer adları da yazarın yaşadığı/yazdığı dönemin siyasi ve sosyal durumları en iyi yansıtan öğelerdir.

Materyal ve yöntem

Çalışmada Ömer Seyfettin'in bütün eserleri incelenmiş, ad bilimsel sınıflandırma yöntemine göre kişi ve yer adları sınıflandırılmıştır.

Çalışmanın yeri ve sınırları

Bu araştırmada, Ömer Seyfettin'in mevcut (yayınlanmış) bütün eserlerindeki kişi ve yer adları ele alınmıştır.

Bulgular

Ömer Seyfettin'in eserlerinde kişi ve yer adlarının çok çeşitli ve zengin bir şekilde kullanıldığı görülmüştür. Bu kişi ve yer adlarının eserlerinin temasını ve mesajını yansıtmaya yönelik özelliklerde seçildiği belirlenmiştir. Belirlenen kişi ve yer adları ad bilimsel yöntemle ve alfabetik olarak gösterilmiştir.

Ömer Seyfettin'in eserlerinde kişi ve yer adları

1. Ömer Seyfettin eserlerinde kişi adları

1.1. Özel adlar: kişi adları

Ömer Seyfettin'in eserlerindeki kişi adlarının daha çok Arapça kaynaklı olduğu görülmektedir. Konak ve köşklere yaşayan kadın kahramanların adlarında çoğunlukla Rum kaynaklı adların görülmesi toplumdaki değişikliği de ortaya koymaktadır. Aynı zamanda evdeki yardımcıların adlarının Arnavut, Çerkez ve Arap kökenli olması da Osmanlı toplumunun sosyal yapısını gözler önüne sermektedir. Eserlerin çoğunun Balkan coğrafyasında geçmesi sebebiyle Balkan toplumlarına ait adların da eser kahramanlarında kullanıldığı görülmektedir.

Abdülmennan (Deve)

Âdem Bey (Ezelî Bir Roman)

Adriyan (Mürebbiye)

Afif Efendi (*Mahfuzizade Hacı*)-(Kazın Ayağı)

Ahmet (Düşünme Zamanı, Kıskançlık, Velinimet, Keramet)

Ahmet Bey (Başını Vermeyen Şehit, Hürriyete Layık Bir Kahraman)

Ahmet Bidar (Tarih Ezelî Bir Tekerrürdür)

Ahmet Nihat (Piç)

Ahmet Reşit (Şefkate İman)

Ahmet Samim Bey (Yaşasın Dolap)

Ahter (Birdenbire)

- Akil (İrtica Haberi)
Aleko (Bir Çocuk Aleko)
Ali (Beynamaz, Diyet, Bir Çocuk Aleko)
Ali Bey (Çirkinliğin Esrarı)
Ali Dâna Efendi (Dama Taşları)
Ali Efendi (Mehmaemken, Rüşvet, Yüz Akı)
Alp Arslan (Büyücü)
Arslan (Kızıl) (Büyücü)
Arslan Bey (Kütük)
Âsime Hanım (Aşk ve Ayak Parmakları)
Ayşe (Eleğimsağma)
Azizüssücuğüzrtaf (Asilzadeler)
Bahir (Kurbağa Duası)
Barhan (Vire)
Bayezid (Pembe İncili Kaftan)
Bedia (Antiseptik)
Behzat (Pamuk İpliği, Heykel)
Belkıs (Sahir'e Karşı, Türkçe Reçete)
Bihter (Yaşasın Dolap)
Boris (Bomba)
Budak (Diyet)
Cabi (Mermer Tezgah, Acaba Ne İdi?, Dama Taşları, Makul Bir Dönüş, Tütün)
Câbir (Yuf Borusu Seni Bekliyor)
Camsap (1/2, Baharın Tesiri)
Celil (Memlekete Mektup)
Cem (Teke Tek)
Cevriye (Yeni Bir Hediye)
Dadaruh (seyis)-(Kaşığı)
Despina (Rum hizmetçi)-(Asilzadeler)
Dikran (Ashabı Kehfimiz)
Diyamandis (Küçük Hikâye)
Doğan (Büyücü)
Durant (mösyö) (Koleksiyon)
Durmuş (Bir Hayır, Üç Nasihat)
Ebulfuruva (Memlekete Mektup)
Efruz (Asilzadeler, Açık Hava Mektebi, Bilgi Bucağında, Hürriyete Layık Bir Kahraman, İnat, Tam Bir Görüş, Sivrisinek)
Efser (Tarih Ezelî Bir Tekerrürdür)
Eleni (Kıskançlık, Türkçe Reçete)
Eseoğlu (Yalnız Efe)
Eserullah Nâtik (Küçük Hikâye, Ashabı Kehfimiz)

- Fatma (Sultanlığın Sonu, Tos)
 Ferhat Ali (Kaç Yerinden?)
 Fernan (Devletin Menfaati Uğruna)
 Ferruh (Döğüş)
 Fıtnat (Yuf Borusu Seni Bekliyor)
 Fon Sadriştayn (Fon Sadriştayn'ın Karısı, Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
 Füsün (Zeytin Ekmek)
 Gompogolos (Kazın Ayağı)
 Grazia (Primo Türk Çocuğu)
 Gülsüm (Eleğimsağma, Korkunç Bir Ceza)
 Hamdune (Balkon, Havyar)
 Hâmit (Yaşasın Dolap)
 Hamparsum Rupenyân (Pamuk İpliği)
 Harzemşah (Büyücü)
 Hasan (Beyaz Lale, Binecek Şey, Nadan, Bir Hatıra, Korkunç Bir Ceza, Aşk ve Ayak Parmakları, İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?, Eleğimsağma, Kaşağı, Velinimet)
 Hasip (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
 Hatuloğlu (Nasıl Kurtarmış?)
 Hatice (Yüksek Ökçeler)
 Havva (Ezelî Bir Roman)
 Hayganoş (Ashabı Kehfimiz)
 Hayikyan (Ashabı Kehfimiz)
 Hayranzade (Mahcupluk İmtihanı)
 Himmet (Nezle)
 Huysuzoğlu (Rüşvet)
 Hüsâm (Havyar)
 Hüsâmettin (Nasıl Kurtarmış?)
 Hüseyin (Külâh)
 Hüsrev (Başını Vermeyen Şehit)
 İbrahimaki (Kazın Ayağı)
 İmadettin (Bir Vasiyetname)
 İskender (Kızılelma Neresi?, Teselli)
 İslâm (Arnavut uşağı)-(Zeytin Ekmek)
 İsmail Mirza (Teselli)
 İstoyan (Bomba)
 Jan Hobordanski (Teke Tek)
 Juli Hala (Tenezzüh)
 Juliet (Koleksiyon)
 Kamuran (Asilzadeler)
 Kasım (Teke Tek)
 Kenan (Primo Türk Çocuğu)

Kezban (Yalnız Efe)
Kıraçin (Başını Vermeyen Şehit)
Korkut (İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?)
Koştanof Kepazef (Tuhaf Bir Zulüm)
Lalî (Beyaz Lale)
Lida (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Lingyu (Herkesin İçtiği Su)
Lui (mösyö) (Tenezzüh)
Lui Düran (Koleksiyon)
Magda (Bomba)
Mahmut (Dama Taşları, Sultanlığın Sonu)
Mahmut Yesri (Boykotaj Düşmanı)
Makbule (besleme)-(Tos)
Masume (Nezle)
Matlube (Yemin)
Mediha (Baharın Tesiri)
Mefkûre Çanakkale'den Sonra
Mehmet (Başını Vermeyen Şehit, Topuz, Yüz Akı, Açık Hava Mektebi, Diyet)
Meliha (Harem)
Memiş Ağa (Bir Hatıra)
Muhsin (Balkon, Nişanlılar, Pembe İncili Kaftan)
Murat (Kurumuş Ağaçlar, Düşünme Zamanı)
Mustafa (Açık Hava Mektebi; Nasıl Kurtarmış?)
Müfat (Açık Hava Mektebi)
Müstakim (Üç Nasihat)
Müstemend (Mahcupluk İmtihanı)
Müzekki (Asilzadeler)
Naciye (Hafiften Bir Seda)
Nadir (Küçük Hikâye)
Namık (Antiseptik; Rüşvet)
Nazan (Harem)
Nermin Bey (Asilzadeler)
Neşet (Terakki)
Nidai (Açık Hava Mektebi)
Nihat (Boykotaj Düşmanı)
Niyazi (Ashabı Kehfimiz; Perili Köşk; Terakki)
Nuruşeb (Arap aşçı)-(Tos)
Oğuz (Primo Türk Çocuğu)
Orhan (Primo Türk Çocuğu, Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Ömer (İlk Namaz, Uzun Ömür)

- Peride (Mahcupluk İmtihanı)
Pervin (İlk Namaz, Kaşığı)
Perviz (Ferman)
Pierre Dubois (Piç)
Radko Balkaneski (Beyaz Lale)
Resan (Balkon)
Rıza (elRıza) (Muhteri)
Rose Mayer (Fransız kadın) (Pireler)
Rupen Dikran Hayikyan (Küçük Hikâye)
Sabire Naciye (Zeytin Ekmek)
Sabri (Sultanlığın Sonu; Yemin)
Sadi (Yeni Bir Hediye)
Sadrettin (Fon Sadriştayn'ın Karısı, Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Sahir (Sahir'e Karşı)
Sait (Ashabı Kehfimiz, Küçük Hikâye)
Salih (Asilzadeler)
Selahaddin Eyyubi (Büyücü)
Sermet (Sudanlı dadı)-(Lokanta Esrarı, Baharın Tesiri, Perili Köşk, Erkek Mektubu, Gizli Mabet, Harem, Mahcupluk İmtihanı, Tam Bir Görüş)
Sıdika (Yemin)
Sıtkı (Karmanyolacılar)
Suat (Balkon)
Sungur Alp (Teke Tek)
Sühran (Kıskançlık)
Süleyman (Kızılma Neresi?, Voyvoda)
Sürpik Bagdeseryan (Pamuk İpliği)
Sütude (Çirkinliğin Esrarı)
Süzun (Elma)
Şefika (Türbe)
Şemî (Mahcupluk İmtihanı)
Şerif Zeki (Türkçe Reçete)
Şulever (Tütün)
Tahsin (Açık Hava Mektebi, Hafiften Bir Seda)
Teodor (Kıskançlık)
Tergoviç (Topuz)
Tosun (Ferman)
Turgut (İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?, Forsa)
Uluç Bikem (İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?)
Vedid (İki Mebus)
Yanoş (Voyvoda)
Zapolya (Voyvoda)

1.2. Sultan / devlet başkanı adları

Ömer Seyfettin'in eserlerinde ağırlıklı olarak Osmanlı dönemi ele alındığından sultan adları da genelde bu döneme ait kişilerin adlarından seçilmiştir. Bunun yanında Batı toplumlarındaki yöneticiler yanında önemli tarihsel adlar da kullanılmıştır:

- II. Abdülhamit (Bir Hatıra, Gurultu, Hürriyete Layık Bir Kahraman, İrtica Haberi, Yaşasın Dolap)
- II. Bayezid (Pembe İncili Kaftan)
- Fatih Sultan Mehmet (Teke Tek)
- Ferdinand (Fransız İmparator)-(Ferman)
- Kanuni Sultan Süleyman (Ferman, Kızılma, Teke Tek)
- Kraliçe Viktorya (Ashab-ı Kehfimiz, Devletin Menfaati Uğruna, Çirkinliğin Esrarı, Gayet Büyük Bir Adam, Şefkate İman, Mahcupluk İmtihanı)
- Oğuz Han (Primo Türk Çocuğu)
- Selahaddin-i Eyyubî (Büyücü)
- Sultan Murad (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
- Şah İsmail (Pembe İncili Kaftan)
- Yavuz Sultan Selim (Pembe İncili Kaftan)

1.3. Sadrazam ve yönetici adları

Ömer Seyfettin'in eserlerindeki sadrazam ve yönetici adları da aynı şekilde Osmanlı dönemine ait adlardır:

- Câbir Paşa (Yuf Borusu Seni Bekliyor)
- Cemal Paşa (Memlekete Mektup)
- Civan Paşa (Asilzadeler)
- Damat Ferit Paşa (1/2)
- Enver Paşa (Memlekete Mektup)
- Gedik Ahmet Paşa (Pembe İncili Kaftan)
- İsmail Mirza (Safevi şehzadesi)-(Teselli)
- Kadı Mustafa Efendi (Nasıl Kurtarmış?)
- Köse Vezir (Nadan)
- Kuru Kadı (Başını Vermeyen Şehit)
- Mahmut Bey (*Kaymakam*)-(Sultanlığın Sonu)
- Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Dama Taşları)
- Muhsin Çelebi (*fahri görevli*)-(Pembe İncili Kaftan)
- Sokullu Mehmet Paşa (Ferman)
- Tosun Paşa (Ferman)
- Toygun Paşa (Başını Vermeyen Şehit)
- Yanoş Zapolya (Macaristan Beyi)-(Teke Tek)
- Zal Mahmut Paşa (II. Selim ve Kanuni Sultan Süleyman'ın veziri)-(Ferman)
- Zigismund (Erdel Beyi)-(Ferman)

1.4. Asker ve komutan adları

Ömer Seyfettin'in eserlerindeki asker ve komutan adları da Osmanlı dönemine ait adlardır:

- Arslan Bey (komutan)-(Kütük)
- Barhan Bey (Kale komutanı)-(Vire)
- Bayram Bey (Semendire sancakbeyi)-(Ferman)
- Binbaşı Radko Balkaneski (Binbaşı)-(Beyaz Lale)
- Celalzade Mustafa Çelebi (Nişancı)-(Ferman)
- Çavuş Fernan (Devletin Menfaati Uğruna)
- Deli Hüsrev (*derviş asker*)-(Başını Vermeyen Şehit)
- Deli Mehmet (derviş asker)-(Başını Vermeyen Şehit)
- Feridun Bey (Nişancı)-(Ferman)
- Eğri Abdizade Mahmut Çelebi (Nişancı)-(Ferman)
- Ferhat Ali Bey (yaralı bir kahraman)-(Kaç Yerinden?)
- İskender Paşa (Erzurum kumandanı)-(Teselli)
- Kara Memiş (Kaptan)-(Forsa)
- Kazasker Perviz Efendi (Ferman)
- Tosun Bey (bir kahraman)-(Ferman)

1.5. Takma adlar (lakaplar)

Bir kişiye, bir özelliğinden dolayı kendi adından farklı olarak verilen adlara 'takma ad' ya da 'lakap' adı verilmektedir. Kişinin ruhsal veya bedensel özelliğinden (eskikliğinden/faklılığından), farklı davranış biçimlerinden kaynaklanan takma adların sayısı Ömer Seyfettin'in eserlerinde 89 adettir. Öykü kişileri ile takma adların anlam ilişkisi son derece dikkat çekici bir biçimde ele alınmıştır. Bu adlar, kişilerin fiziksel ve ruhsal özellikleri ile karakterleri dikkate alınarak verilmiştir:

- Abil Ana (And)
- Alçak Murat Bey (İrtica Haberi)
- Altın Peri (Koleksiyon)
- Arap Salih (Sultanlığın Sonu)
- Aşçı Şulever Bacı (Tütün)
- Âşık Garip (Birdenbire)
- Avukat Hüsamettin Efendi (Nasıl Kurtarmış?)
- Aydede (Nez)
- Baba İstoyan (Bomba)
- Badik Ahmet (Düşünme Zamanı)
- Büyücü Doğan (Büyücü)
- Büyük Hoca (Ant)
- Cezve-i Rahman (Kurbağa Duası)
- Cin Durmuş (Yalnız Efe)
- Çakır İmam (Beynamaz)

Çam Hüseyin (Yalnız Efe)
Çerkez Mahmut (Bir Kayışın Tesiri)
Çiroz Ahmet (Keramet)
Deli Hüsrev (Başını Vermeyen Şehit)
Deli Mehmet (Başını Vermeyen Şehit)
Deli Meliha (Harem)
Deli Murat (Kurumuş Ağaçlar)
Deli Saraylı (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
Eşek Hasan (Nadan)
Fakacı Sıtkı Efendi (Karmanyolacılar)
Fraşarlı Nadir Bey (Küçük Hikâye)
Frenk Nihat (Piç)
Gavur Ali (Beynamaz)
Hacı İmam (Beynamaz)
Hacıhanım (Yemin)
Hacnine (Yemin)
Hacı Zırt (Asilzadeler)
Hınzır Arab (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
Hokkabaz Kazanov (Perili Köşk)
Husumetçi (Şimeler)
İboş (Çakmak)
Kambur Hasan (Yalnız Efe)
Kara Memiş (Forsa)
Karababa (Kurumuş Ağaçlar)
Karagöz (Nakarar)
Karamanlı Bodos (Yuf Borusu Seni Bekliyor)
Karanfil Dadı (Gizli Mabet)
Kaymak Hanım (Havyar)
Kazın Ayağı (Afif Efendi'nin lakabı)-(Kazın Ayağı)
Kel Hasan (Düşünme Zamanı)
Kemancı Aleko (Kurbağa Duası)
Kıvrıcık Emin (Düşünme Zamanı)
Kızıl Ahmet (Asilzadeler)
Kızıl Arslan (Büyücü)
Koca Ali (Diyet)
Kokoz Şemî (Mahcupluk İmtihanı)
Kovukçu Müfat (Açık Hava Müzesi)
Kör Ali (İrtica Haberi)
Köse Vezir (Nadan)
Kötü Tahsin (Hatiften Bir Seda)

Kuduz Ferhat (Vire)
 Kurt Hoca (Eleğimsağma)
 Kuru Kadı (Başını Vermeyen Şehit)
 Küçük Ayşe (Eleğimsağma)
 Küçük Hoca (Ant)
 Labori (Memlekete Mektup)
 Logaritmacı Hasan (Bir Hatıra, Velinimet)
 Madam Sadriştayn (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
 Marki Nermin (Asilzadeler)
 Mehmaemken (Mehmaemken)
 Memiş (Forsa)
 Mıstık (Ant, Açık Hava Mektebi, Çakmak, Molla Külâh)
 Molla (Külâh)
 Muhabbetçi (Şimeler)
 Ödlek Murat (Düşünme Zamanı)
 Pehlivan Ayşe (Eleğimsağma)
 Pehlivanoglu Özbek (Büyücü)
 Prens Efruz dö Kızıl (Asilzadeler)
 Prens Eternel dö Kara Tanburin (Asilzadeler)
 Prens Konstantin (Primo Türk Çocuğu)
 Prens Müzekki dö Civan (Asilzadeler)
 Prens Zırtaf (Asilzadeler)
 Primo (Primo Türk Çocuğu)
 Rüküş Kadın (zencikadın)-(Türbe)
 Sekundo (Primo Türk Çocuğu)
 Serçe Pehlivan (Fon Sadriştayn'ın Karısı)
 Sıska Sadrettin (Fon Sadriştayn'ın Karısı)
 Şişman Galip (İrtica Haberi)
 Takunyalı Fitnat (Yuf Borusu Seni Bekliyor)
 Topal (Niçin Zengin Olmamış?)
 Tosun Dayı (Yalnız Efe)
 Yalnız Efe (Yalnız Efe)
 Yumuk (Birdenbire)
 Zımmında (Kurbağa Duası)

1.6. Unvan adları

Ömer Seyfettin'in eserlerinde tıpkı takma adlar gibi unvan adları da zengin bir şekilde ve toplumdaki hitap biçimini gösterecek şekilde ele alınmıştır. Kişilere mesleği, akrabalık ilişkisi ve toplumdaki konumuna göre verilen 107 adet unvan adı yer almaktadır:

Ahmet Samim Bey (Yaşasın Dolap)

Ak Bey (And)
Ali Hoca (Rüşvet)
Ali Usta (Mermer Tezgâh)
Alp Arslan (Büyücü)
Arslan Bey (Kütük)
Âyan Musa (Korkunç Bir Ceza)
Bahir Hoca (din öğretmeni) (Kurbağa Duası)
Barhan Bey (Vire)
Behzat Bey (Pamuk İpliği)
Bestekâr Verdi (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
Budak Bey (Diyet)
Cabi Efendi (Acaba Ne İdi?, Dama Taşları, Makul Bir Dönüş, Mermer Tezgah, Tütün)
Câbir Paşa (Yuf Borusu Seni Bekliyor)
Cafer Ağa (Ferman)
Celalzade Mustafa Çelebi (Nişancı)-(Ferman)
Cevriye Hanım (Yeni Bir Hediye)
Civan Paşa (Asilzadeler)
Çavuş Fernan (Devletin Menfaati Uğruna)
Damat Con Paşa (Asilzadeler)
Debreli Hasan (Beynamaz, Erkek Mektubu, Lokanta Esrarı, Aşk Dalgası, Kazın Ayağı)
Derviş Hasan (Binecek Şey)
Diyamandis Efendi (Küçük Hikâye)
Doğan Bey (Büyücü)
Doktor Şerif Zeki (Türkçe Reçete)
Durmuş Ağa (Bir Hayır)
Efendi Hatiloğlu (Nasıl Kurtarmış?)
Efruz Bey (Asilzadeler, Açık Hava Mektebi, Bilgi Bucağında, Hürriyete Layık Bir Kahraman, İnat, Tam Bir Görüş)
Ehmet Ağa (Nasıl Kurtarmış?)
Fatma Hanım (Tos, Sultanlığın Sonu)
Ferhat Ali Bey (Kaç Yerinden?)
Ferruh Şah (Döğüş)
Fraşarlı Nadir Bey (Küçük Hikâye)
Gedik Ahmet Paşa (Pembe İncili Kaftan)
Giritli İbrahimaki (Kazın Ayağı)
Hacı Ağa (Bir Hayır)
Hacı Hafız (Yemin)
Hacı Hüseyin (Külâh)
Hacı İmadeddin Efendi (Tahsin Hafiften Bir Seda)
Hacı Kasap (Diyet)
Hamdune Hanım (Balkon Havyar)

Hamza Bey (Vire)
Harzemşah (Büyücü)
Hasan (Derviş Hasan, Binecek Şey)
Hasan Ağa (Korkunç Bir Ceza)
Hasan Bey (Ashab-ı Kehfimiz, Aşk ve Ayak Parmakları, İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?, Yüz Akı)
Hasan Efendi (Hacı) (Beyaz Lale)
Hatice Hanım (Yüksek Ökçeler)
Havva Hanım (Ezeli Bir Roman)
Hüsam Efendi (Havyar)
Hüsametlin Efendi (Nasıl Kurtarmış?)
İskender Paşa (Kızılma Neresi?, Teselli)
Juli Hala (Ten)
Kadı Mustafa Efendi (Nasıl Kurtarmış?)
Kanuni Sultan Süleyman (Kızılma Neresi?, Voyvoda)
Kara Tanburin Bey (Asilzadeler, Ashab-ı Kehfimiz)
Kazasker Perviz Efendi (Ferman)
Kenan Bey (Primo Türk Çocuğu)
Madam Sadriştayn (Fon Sadriştayn'ın Karısı)
Mahmut Ağa (Dama Taşları; Vire)
Mahmut Bey (*Kaymakam*)-(Sultanlığın Sonu)
Masume Hanım (Nezle)
Mehmet Bey (Topuz)
Mehmet Efendi (Yüz Akı)
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (Dama Taşları)
Mestan Ağa (Deve)
Mösyö Durant (Koleksiyon)
Mösyö Lui (Tenezzüh)
Muhsin Bey (Balkon; Nişanlılar)
Muhtar Huysuzoğlu (Rüşvet)
Müfat Bey (Açık Hava Mektebi)
Müftü Hacı Ali Efendi (Yüz Akı)
Mühendis Sermet (Baharın Tesiri)
Müstakim Efendi (Üç Nasihat)
Müzekki Bey (Asilzadeler)
Naciye Hanım (Hafiften Bir Seda)
Nalbant İsmail (Yalnız Efe)
Namık Efendi (Hacı) (Rüşvet)
Nermin Bey (Salih Paşazade) (Asilzadeler)
Nidai Bey (Açık Hava Mektebi)
Niyazi Bey (Ashabı Kehfimiz)

Oğuz Han (Primo Türk Çocuğu)
 Orhan Bey (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
 Papaz Tergoviç (Topuz)
 Ressam Dersimî (Bilgi Bucağında)
 Sabri Bey (Sultanlığın Sonu)
 Sadi Bey (Yeni Bir Hediye)
 Salih Paşazade (Asilzadeler)
 Selanikli Akil (İrtica Haberi)
 Semerci Niyazi (Acaba Ne İdi?)
 Sermet Bey (Perili Köşk)
 Sıdika Molla (Yemin)
 Sokullu Mehmet Paşa (Ferman)
 Sultan Murad (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
 Sungur Alp (Teke Tek)
 Sühran Bey (Kıskançlık)
 Şah İsmail (Pembe İncili Kaftan)
 Şefika Molla (Türbe)
 Şemî Bey (*Müstemend Hayranzade*)-(Mahcupluk İmtihanı)
 Şulever Bacı (*Sudanlı Arap aşçı*)-(Tütün)
 Tosun Bey (Ferman)
 Toygun Paşa (Başını Vermeyen Şehit)

1.7. Yazarın kahramanlardan biri olduğu öyküler

Ömer Seyfettin'in eserlerin çoğunda yazar kahraman anlatıcı olarak yer almakta ya da kahramanlardan birisi olarak geçmektedir. Bu hikâyeler şunlardır:

1/2, Acıklı Bir Hikâye, Apandisit, Aşk Dalgası, Ayn Takdiri, Bir Hatıra, Bir Temiz Havlu Uğruna, Bit, Cesaret, Çirkinliğin Esrarı, Falaka, Fon Sadriştayn'ın Karısı, Foya, Gayet Büyük Bir Adam, Gizli Mabet, Heykel, Hürriyet Bayrakları, Hürriyet Gecesi, İlk Cinayet, İlk Düşen Ak, İrtica Haberi, Kesik Bıyık, Müjde, Mürebbiye, Niçin Zengin Olmamış?, Nişanlılar, Sebat, Sivrisinek, Şimeler, Tam Bir Görüş, Tuhaf Bir Zulüm, Uçurumun Kenarında, Yemin.

1.8. Adsız kahramanlar

Ömer Seyfettin'in eserlerindeki kişilerin bazıları da adsız olarak verilmiştir:

Çerkez adam (Bir Kayışın Tesiri), *çingene* (Namus), *genç kız* (Dünyanın Nizamı), *hayat kadını* (Busenin Şekli İptidaisi), *iki öğrenci* (Çirkin Bir Hakikat), *jandarma(lar)* (Namus), *on sekiz yaşındaki büyük torun* (Bahar ve Kelebekler), *Rum yolcu* (Mehdi), *subay* (Nakarar), *tek başına yaşayan bir adam* (Çanakkale'den Sonra), *Türk yolcu(lar)* (Mehdi), *yaşlı kadın* (Bahar ve Kelebekler), *yaşlı mümeyyiz* (eşi ve kaynanası)-(Gurultu), *yazarın amcası* (Miras), *yörük* (Binecek Şey).

1.9. Hayvan adı (takma ad)

Ömer Seyfettin'in **Horoz** adlı öyküsünde kullanılan **Pamuk** adı da ilginç bir özel hayvan adı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Ömer Seyfettin'in eserlerinde yer adları

Ömer Seyfettin'in eserlerinde Bulgaristan, Selanik, Serez, Şam, Vardar gibi II. Meşrutiyet yıllarının Osmanlı Devleti'ne ait şehir ve bölge adları bulunmaktadır. Bu yerlerdeki sosyal ve siyasi gelişmeler çok çarpıcı bir şekilde olay örgüne dâhil edilmiştir.

2.1. İl, ilçe, ada, kent parçası, semt, mahalle ve köy adları

Ömer Seyfettin'in eserlerinde en çok yer adlarından biri hiç şüphesiz İstanbul olmuştur. Başkent'in bu şehir olması, Osmanlı Devlet yönetiminin burada olması, aydın kesimin bu şehirde bulunması gibi sebepler İstanbul'u doğal olarak ön plana çıkarmıştır. İstanbul yanında İstanbul'un kenar mahalle ve semt adlarının da çokça yer aldığı görülmektedir. Osmanlı coğrafyasının Balkanlardan Ortadoğu'ya kadar izleri öykülerdeki yer adlarında takip edilebilmektedir.

Acıbadem (Çanakkale'den Sonra)

Adalar (Acaba Ne İdi?, Açık Hava Müzesi; Küçük Hikâye)

Ahrar (İrtica Haberi)

Aksaray (Açık Hava Mektebi, Yuf Borusu Seni Bekliyor, Dama Taşları)

Alibeyköy (Tam Bir Görüş)

Ankara (Ashab-ı Kehfimiz)

Atina (Primo Türk Çocuğu)

Ayaspaşa (İlk Düşen Ak)

Aydın (Küçük Hikâye)

Aynaroz (Beşeriyet ve Köpek)

Babıali Yokuşu (Memlekete Mektup)

Babina (Bulgaristan)-(Nakarar)

Babyak (Bulgaristan)-(Külâh)

Bağdat (Hey)

Bağlarbaşı (Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür)

Balat (Hürriyete Layık Bir Kahraman, Küçük Hikâye)

Bandırma (Ant)

Bayburt (Pembe İncili Kaftan)

Belgrat (Ferman, Pembe İncili Kaftan)

Beşiktaş (Ashab-ı Kehfimiz)

Beyazıt (Gizli Mabet)

Beykoz (Çirkinliğin Esrarı)

Beyoğlu (Asilzadeler, Aşk Dalgası Hafiften Bir Seda, Havyar, Koleksiyon, Küçük Hikâye, Pamuk İpliği)

Beyrut (Sebat)

Bingazi (Piç)
Boğaziçi (Beyaz Lale; Nişanlılar)
Bosna (Pembe İncili Kaftan)
Bozöyük köyü (Rüşvet)
Bucak (Türk Ocakları'nı ima eden hayali bir yer)-(Bilgi Bucağı, Açık Hava Mektebi)
Buda (Teke Tek)
Budapeşte (Kütük)
Budın (Başını Vermeyen Şehit)
Buhara (Aşk Dalgası, Fon Sadriştayn'ın Oğlu, Makul Bir Dönüş, Mehdi)
Bursa (Deve, Küçük Hikâye, Primo Türk Çocuğı)
Büyükada (Çirkinliğin Esrarı)
Cumayıbâlâ (Hürriyet Bayrakları)
Çamlıca (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Çanakkale (Deve, Kaç Yerinden?, Müjde)
Çatalca (Primo Türk Çocuğı)
Deliorman (Tuhaf Bir Zulüm)
Demirhisar (Hürriyet Bayrakları)
Dımaşk (Üç Nasihat)
Dimetoka (Külâh)
Doğanlı köyü (Beynamaz)
Edirne (Deve)
Edirnekapı (Dama Taşları, Üç Nasihat)
Edremit (Forsa)
Erciş (Teselli)
Erenköy (Tos)
Erzincan (Pembe İncili Kaftan)
Erzurum (Diyet, Teselli)
Eyüpsultan (Mahcupluk İmtihanı)
Fatih (Korkunç Bir Ceza, Memlekete Mektup)
Fenerbahçe (Nişanlılar)
Feneryolu (Yüksek Ökçeler)
Fergana (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Galata (Küçük Hikâye, Düşünme Zamanı)
Gelibolu (Bir Çocuk Aleko)
Girit (Primo Türk Çocuğı)
Goça (Vire, Kütük)
Gönen (Ant)
Göztepe (Muhteri)
Grobıng (Avusturya)-(Vire)
Halep (Ashab-ı Kehfimiz)

Haliç (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)

Hariciye (Şefkate İman)

Haydarpaşa (Kaç Yerinden?, Zeytin Ekmek)

Hayırsızada (Açık Hava Mektebi)

Heybeliada (İnat)

Hicaz (İffet)

Hive (Fon Sadriştayn'ın Oğlu, Mehdi, Makul Bir Dönüş,)

İstanbul (1/2, Acaba Ne İdi?, Antiseptik, Ashabı Kehfimiz, Aşk Dalgası, Aşk ve Ayak Parmakları, Ayın Takdiri, Bahar ve Kelebekler, Beşeriyet ve Köpek, Bir Kayışın Tesiri, Bir Temiz Havlu Uğruna, Bit, Busenin Şekli İptidaisi, Çirkin Bir Hakikat, Dama Taşları, Deve, Düşünme Zamanı, Elma, Erkek Mektubu, Ferman, Foya, Gayet Büyük Bir Adam, Harem, Heykel, Hürriyet Gecesi, İki Mebus, İlk Namaz, Kaç Yerinden?, Kazın Ayağı, Keramet, Kesik Bıyık, Kızılma Neresi?, Korkunç Bir Ceza, Küçük Hikâye, Külâh, Mahcupluk İmtihani, Makul Bir Dönüş, Memlekete Mektup, Mermer Tezgah, Nezlele, Niçin Zengin Olmamış?, Pamuk İpliği, Pansiyon Ay Sonunda, Piç, Sahir'e Karşı, Sivrisinek, Tam Bir Görüş, Tarih Ezelî Bir Tekerrürdür, Tenezzüh, Terakki, Tos, Türkçe Reçete, Uçurumun Kenarında, Velinimet, Yaşasın Dolap, Yemin, Yeni Bir Hediye, Yuf Borusu Seni Bekliyor, Zeytin Ekmek)

İzmir (Bir Hatıra, Gayet Büyük Bir Adam, Kıskançlık, Küçük Hikâye, Pireler, Primo Türk Çocuğu)

Kabataş (İlk Düşen Ak)

Kadıköy (Aşk ve Ayak Parmakları, Aşk Dalgası, Baharın Tesiri, Zeytin Ekmek)

Kâğıthane (Niçin Zengin Olmamış?)

Kahire (Piç)

Kanlıca (İlk Düşen Ak)

Karaburun (Primo Türk Çocuğu)

Karadağ (Primo Türk Çocuğu)

Karagümrük Gizli Mabet

Karaman (Pembe İncili Kaftan)

Karamürsel (Bir Kayışın Tesiri)

Kasımpaşa (Açık Hava Müzesi)

Kastamonu (Üç Nasihat)

Kâşgar (Bilgi Bucağı, Fon Sadriştayn'ın Oğlu)

Kınalıada (Açık Hava Mektebi)

Kireçburnu (Baharın Tesiri)

Kocamustafapaşa (Bir Temiz Havlu Uğruna, Sultanlığın Sonu)

Konya (Memlekete Mektup)

Koposvar (Başını Vermeyen Şehit)

Korent (Beyaz Lale)

Koron (Pembe İncili Kaftan)

Köprülü (İrtica Haberi)

Kudüs (Büyücü)

Kumdere köyü (Söke)-(Yalnız Efe)

Kuzguncuk (Pembe İncili Kaftan)

Lajina (Tuhaf Bir Zulüm)

Liverpool (Aşk Dalgası)

Lozan (Beyaz Lale)
Malatya (Memlekete Mektup)
Malkara (Bir Çocuk Aleko)
Maltepe (Açık Hava Müzesi)
Manastır (Nakarat)
Marsilya (Ashab-ı Kehfimiz, Bilgi Bucağında)
Medine (Bit)
Moda (Zeytin Ekmek)
Modon (Pembe İncili Kaftan)
Monako (Bir Vasiyetname, Muhteri)
Nevrekop (Külâh)
Niş (Ferman)
Nişantaşı (Gurultu, Hürriyete Layık Bir Kahraman, Mürebbiye)
Nuruosmaniye (Ashab-ı Kehfimiz)
Paris (Bahar ve Kelebekler, Primo Türk Çocuğu)
Pirbeliçe (Nakarat)
Pire (Kıskançlık)
Preveze (Kıskançlık)
Razlık (Hürriyet Bayrakları)
Rumeli (Hürriyet Bayrakları, Yalnız Efe)
Safad (Büyücü)
Samatya (Hafiften Bir Seda, Sultanlığın Sonu)
Santamavro (Pembe İncili Kaftan)
Selanik (Kıskançlık, Mehdi, Primo Türk Çocuğu, Sebat, Türbe, Velinimet)
Selimiye (Kaç Yerinden?)
Semerkant (Makul Bir Dönüş)
Semlin (Ferman)
Senegambi (Primo Türk Çocuğu)
Serez (Beyaz Lale, Mehdi)
Sirkeci (Apandisit, Yaşasın Dolap)
Sivas (Düşünme Zamanı)
Sofya (Bomba)
Söke (Yalnız Efe)
Sultanahmet (Hey)
Sulukule (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
Şabaç (Böğürdelen)-(Ferman)
Şam (Büyücü; Primo Türk Çocuğu)
Şişli (Acaba Ne İdi?, Baharın Tesiri, Memlekete Mektup)
Taksim (Uçurumun Kenarında)
Tata (Vire)

Tebriz (Ashab-ı Kehfimiz)
Tergoviç (Topuz)
Tokat (Ashab-ı Kehfimiz)
Tokathyan (Gizli Mabet, Ay Sonunda)
Topkapı (Havyar, Kesik Bıyık)
Trablus (Mehdi, Piç, Primo Türk Çocuğu)
Trabzon (Küçük Hikâye)
Üsküdar (Aşk Dalgası, Dama Taşları, Pembe İncili Kaftan)
Üsküp (İrtica Haberi)
Vardar (At, İrtica Haberi)
Velmeğe (Nakarat)
Venedik (Pembe İncili Kaftan)
Vire (Kütük)
Viyana (İrtica Haberi)
Yalova (Açık Hava Mektebi)
Yanya (Kıskançlık)
Yayçe (Teke Tek)
Zigetvar (Başını Vermeyen Şehit)
Zonkiyo (Pembe İncili Kaftan)

2.2. Kıta, toprak parçası, yarımada, ülke adları

Ömer Seyfettin'in eserlerinde toplamda 77 adet kıta, toprak parçası, yarımada ve ülke adı geçmektedir. Osmanlı topraklarını ve komşularını yansıtır nitelikte adlar olduğu gibi bunun yanında uzak coğrafya adları da bazı öykülerinde kullanılmıştır:

Acemistan (Aşk Dalgası, Mehdi)
Afganistan (Mehdi)
Almanya (Fon Sadriştayn'ın Karısı, Primo Türk Çocuğu)
Altay (Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Amerika (Bomba, Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
Anadolu (Çakmak, Külâh, Yalnız Efe)
Arabistan (Aşk Dalgası, Yalnız Efe, Primo Türk Çocuğu)
Arnavutluk (Primo Türk Çocuğu)
Asya (Asilzadeler)
Avrupa (Devletin Menfaati Uğruna)
Avustralya (Bilgi Bucağında)
Balkanlar (İrtica Haberi, Nakarat)
Belçika (Primo Türk Çocuğu)
Belucistan (Mehdi)
Bosna-Hersek (Primo Türk Çocuğu, Mehdi)
Britanya (Asilzadeler)

Bulgaristan (Hürriyet Bayrakları, Külâh, Primo Türk Çocuğu, Tuhaf Bir Zulüm)
Cava (Mehdi)
Cebelüttarik (Bilgi Bucağında)
Cezayir (Primo Türk Çocuğu, Piç, Mehdi)
Eflak (Pembe İncili Kaftan, Topuz)
Ermenistan (Ashab-ı Kehfimiz)
Etiyopya (Habeşistan)-(Primo Türk Çocuğu)
Fas (Mehdi, Piç, Primo Türk Çocuğu)
Filipin (Bilgi Bucağında)
Formoza (Bilgi Bucağında)
Fransa (Aşk Dalgası)
Girit (Primo Türk Çocuğu)
Hırvatistan (Pembe İncili Kaftan)
Hindistan (Asilzadeler, Aşk Dalgası, Kıskaçlık, Mehdi)
Irak (Primo Türk Çocuğu)
İngiltere (Elma, Asilzadeler)
İran (Pembe İncili Kaftan, Primo Türk Çocuğu)
İrlanda (Asilzadeler)
İskoçya (Asilzadeler)
İspanya (Aşk Dalgası, Primo Türk Çocuğu)
İsviçre (Küçük Hikâye)
İtalya (Primo Türk Çocuğu)
Kafkasya (Mehdi)
Karadağ (Primo Türk Çocuğu)
Kıbrıs (Primo Türk Çocuğu)
Liberya (Bilgi Bucağında, Küçük Hikâye)
Libya (Piç)
Macaristan (Kütük, Teke Tek)
Madagaskar (Bilgi Bucağında, Primo Türk Çocuğu)
Makedonya (Bomba, Çakmak, Küçük Hikâye, Primo Türk Çocuğu)
Malezya (Asilzadeler)
Malta (Forsa)
Mısır (Primo Türk Çocuğu, Hürriyete Layık Bir Kahraman, Piç, Mehdi)
Normandiya (Küçük Hikâye)
Portekiz (Primo Türk Çocuğu)
Romanya (Primo Türk Çocuğu)
Rumeli (Mehdi)
Rusya (Primo Türk Çocuğu, Mehdi)
Sahra-yı Kebir (Büyük Sahra Çölü)-(Primo Türk Çocuğu, Mehdi)
Sırbistan (Çakmak, Primo Türk Çocuğu)

Sibirya (Baharın Tesiri)
 Somali (Mehdi)
 Sudan (Piç, Primo Türk Çocuğu, Bahar ve Kelebekler, Mehdi)
 Sumatra (Mehdi)
 Suriye (Primo Türk Çocuğu)
 Şanghai (Bilgi Bucağında)
 Şarkî Rumeli (Primo Türk Çocuğu)
 Trakya (Küçük Hikâye)
 Transilvanya (Pembe İncili Kaftan)
 Transvaal Cumhuriyeti (Güney Afrika Cumhuriyeti)-(Primo Türk Çocuğu)
 Tuna (Beyaz Lale)
 Tunus (Mehdi, Piç, Primo Türk Çocuğu)
 Türkistan (Asilzadeler, Mehdi)
 Türkiye (Aşk Dalgası, Osmanlı Devleti)-(Küçük Hikâye, Ashab-ı Kehfimiz, Aşk Dalgası, Fon Sadriştayn'ın Oğlu)
 Ümitburnu (Bilgi Bucağında)
 Yemen (Ashab-ı Kehfimiz)
 Yunanistan (Primo Türk Çocuğu, Boykotaj Düşmanı, Kıskançlık, Ashab-ı Kehfimiz)
 Zengibar (Bilgi Bucağında, Mehdi)

2.3. Burç, han, hisar, kale, lokanta, mahalle, nehir, okul/lise, otel, saray, tünel özel adları

Abeille d'Or (lokanta)-(Lokanta Esrarı)
 Akka (Şam'ın doğusundaki bir Türk mahallesi)-(Büyücü)
 Dregley Kalesi (Kütük)
 Galatasaray Lisesi (Mürebbiye)
 Grişgal (hisar) (Başını Vermeyen Şehit)
 Kozmos (lokanta)-(Lokanta Esrarı)
 Meserret Otel (Memlekete Mektup)
 Sahavet Hanı (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
 Şalgo Burcu (Kütük)
 Topkapı Sarayı (Nâdan)
 Tuna nehri (Teke Tek)
 Yayçe Kalesi (Teke Tek)
 Yıldız Sarayı (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
 Yıldız Tüneli (Hürriyete Layık Bir Kahraman)
 Zigetvar Kalesi (Başını Vermeyen Şehit)

2.4. Adı belli olmayan yerler

Ömer Seyfettin'in eserlerinde az da olsa adı geçmeyen yerler kullanılmıştır. Bunlar genellikle ya bir sokak ya bir vapur ya da bir bahçe gibi yerlerdir:

Apartman dairesi (Beyoğlu)-(Asilzadeler), *bahçe* (Ezelî Bir Roman), *balkon* (Balkon), *belde* (Falaka), *çayır* (Çırpıcı Çayırı)-(Nezle), *dağ başı* (Binecek Şey), *dam* (çatı)-(Acıklı Bir Hikâye), *ev* (Bahar ve Kelebekler, Dama Taşları, Gurultu, Tarih Ezelî Bir Tekerrürdür), *hac* (Hafiften Bir Seda), *han* (Tavuklar), *hastane* (Açık Hava Mektebi, Türkçe Reçete), *kasaba* (1/2, At, Bomba, Çakmak, Kurbağa Duası, Yüz Akı), *kent* (İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?), *kır* (Sivrisinek), *köşk* (Asilzadeler, Perili Köşk, Tütün, Yüksek Ökçe), *köy* (Bir Hayır, Dünyanın Nizamı, Eleğimsağma, Falaka, Horoz, Kaşığı, Namus, Tam Bir Görüş, Üç Nasihat, Yüz Akı), *kütüphane* (Tam Bir Görüş), *mahalle* (Keramet), *meyhane* (Tuğra), *okul* (Gurultu, Velinimet), *orman* (At), *nehir* (At), *otel* (Kıskançlık), *saray* (Herkesin İttiği Su), (bir) semt (Düşünme Zamanı), *semt pazarı* (Pembe İncili Kaftan), *sokak* (Şefkate İman), *tımarhane* (Makul Bir Dönüş), *vapur* (Aşk Dalgası, Beşeriyet ve Köpek, Bir Temiz Havlu Uğruna, Fon Sadriştayn'ın Karısı, İlk Cinayet), *yol* (Acıklı Bir Hikâye).

Sonuç

Ömer Seyfettin'in eserlerinde kişi ve yer adları çok çeşitli ve zengin bir biçimde yer almaktadır. Osmanlı döneminde kullanılan kişi ve yer adları o dönem toplumunun özelliklerini çok iyi yansıtan bir şekilde Ömer Seyfettin'in eserlerinde ele alınmıştır.

Ömer Seyfettin'in bütün eserlerinde yapılan taramalara göre 184 kişi adı, 19 Sadrazam ve yönetici adı, 11 sultan / devlet başkanı adı, 15 asker ve komutan adı, 58 takma ad (lakap), 102 unvan adı kullanılmıştır. 33 öyküsünde yazarın kahramanlardan biri olduğu görülürken eserlerindeki kişilerin adsız olarak verildiği öykülerin sayısı ise 14'tür. Bunlarda da "Çerkez, çingene, genç kız, hayat kadını, iki öğrenci, jandarma(lar), on sekiz yaşındaki büyük torun, Rum yolcu, subay, tek başına yaşayan bir adam, Türk yolcu(lar), yaşlı kadın, yaşlı mümeyyiz, yazarın amcası, yörük" gibi genel sıfatlarla yer alan kahramanlar yer almıştır. Bir eserinde ise Pamuk adlı horoz (hayvan) kahraman olarak zikredilmiştir. Rumca ve Ermenice kişi adları yanında Fransızca adların da yer aldığı eserlerde Türk kökenli kahramanların Arapça adlarının yoğunluğu dikkat çekmektedir.

15 adet burç, han, hisar, kale, lokanta, mahalle, nehir, okul/lise, otel, saray, tünel özel adı kullanılmıştır. Yer adları açısından da zenginlik gösteren eserlerde 74 kıta, toprak parçası, yarımada, ülke adı kullanılmıştır. 158 il, ilçe, ada, kent parçası, semt, mahalle ve köy adı yanında 36 öyküde "apartman dairesi, bahçe, balkon, belde, çayır, dağ başı, dam (çatı), ev, hac, han, hastane, kasaba, kent, kır, köşk, köy, kütüphane, mahalle, meyhane, okul, orman, nehir, otel, saray, semt, semt pazarı, sokak, tımarhane, vapur, yol" gibi 30 belirsiz (genel) yer adı kullanılmıştır. Balkan coğrafyasına ait kullanılan 32 yer adı da Ömer Seyfettin'in hem hayatının hem de içinde yaşadığı toplumun, zamanın ve mekânın birer yansıması olarak eserlerde görülmektedir: **Babina** (Bulgaristan)-(Nakarar); **Babyak** (Bulgaristan)-(Külâh); **Belgrad** (Sırbistan)-(Ferman); **Budin** (Macaristan)-(Başını Vermeyen Şehit); **Cumaybala/Blagoevrad** (Bulgaristan)-(Hürriyet Bayrakları); **Deliorman** (Bulgaristan)-(Tuhaf Bir Zulüm); **Dimetoka** (Yunanistan)-(Külâh); **Goça** (Macaristan)-(Vire); **Grobing** (Avusturya)-(Vire); **Koposvar** (Macaristan)-(Başını Vermeyen Şehit); **Köprülü** (Makedonya)-(İrtica Haberi); **Lajina** (Bulgaristan)-(Tuhaf Bir Zulüm); **Manastır** (Makedonya)-(Nakarar); **Nevrekop** (Bulgaristan)-(Külâh); **Niş** (Sırbistan)-(Ferman); **Pirbeliçe** (Bulgaristan)-(Nakarar); **Pire** (Yunanistan)-(Kıskançlık); **Preveze** (Yunanistan)-(Kıskançlık); **Razlık** (Bulgaristan)-(Hürriyet Bayrakları); **Selanik** (Yunanistan)-(Kıskançlık, Mehdi, Primo Türk Çocuğu, Sebat, Türbe); **Semlin/Zemun** (Sırbistan)-(Ferman); **Serez** (Yunanistan)-(Beyaz Lale, Mehdi); **Sofya** (Bulgaristan)-(Bomba); **Şabaç** (Sırbistan)-(Ferman); **Şalgo Kalesi** (Macaristan)-(Kütük); **Tata** (Macaristan)-(Vire); **Tergoviç** (Romanya)-(Topuz); **Vardar** (Makedonya)-(At); **Velmeğeç**

(Bulgaristan)-(Nakarar); **Yanya** (Yunanistan-(Kıskançlık); **Yayçe** (BosnaHersek)-(Teke Tek) ve **Zigetvar** (Macaristan)-(Başını Vermeyen Şehit) gibi yerler bu açıdan dikkat çekmektedir.

Ömer Seyfettin'in eserlerinde *ortak kullanılan kişi ve yer adlarının varlığı* da oldukça dikkat çekicidir: Bir Hatıra, Gurultu, Hürriyete Layık Bir Kahraman, İrtica Haberi, Yaşasın Dolap adlı öykülerde **II. Abdülhamit**; Ashab-ı Kehfimiz, Devletin Menfaati Uğruna, Çirkinliğin Esrarı, Gayet Büyük Bir Adam, Şefkate İman, Mahcupluk İmtihanı adlı öykülerde de **Kraliçe Viktorya** adı ortak sultan/yönetici adı olarak kullanılmıştır. Ant, Açık Hava Mektebi, Çakmak, Molla Külâh adlı öykülerde **Mıstık** takma adı) ortak kullanılmıştır. Unvan adlarında Acaba Ne İdi?, Dama Taşları, Makul Bir Dönüş, Mermer Tezgah, Tütün adlı öykülerde **Cabi Efendi**; Beynamaz, Erkek Mektubu, Lokanta Esrarı, Aşk Dalgası, Kazın Ayağı adlı öykülerde **Debreli Hasan**; Asilzadeler, Açık Hava Mektebi, Bilgi Bucağında, Hürriyete Layık Bir Kahraman, İnat, Tam Bir Görüş adlı öykülerde **Efruz Bey**; Ashab-ı Kehfimiz, Aşk ve Ayak Parmakları, İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?, Yüz Akı adlı öykülerde **Hasan Bey** adının ortak kullanıldığı görülmüştür.

Yer adlarında da benzer durumlar söz konudur. Açık Hava Mektebi, Yuf Borusu Seni Bekliyor, Dama Taşları adlı öykülerde **Aksaray**; Asilzadeler, Aşk Dalgası Hafiften Bir Seda, Havyar, Koleksiyon, Küçük Hikâye, Pamuk İpliği adlı öykülerde **Beyoğlu**; Bilgi Bucağı, Açık Hava Mektebi adlı öykülerde **Bucak** (Türk Ocakları'nı ima eden hayali bir yer); Aşk Dalgası, Fon Sadriştayn'ın Oğlu, Makul Bir Dönüş, Mehdi adlı öykülerde **Buhara**; Deve, Küçük Hikâye, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Bursa**; Deve, Kaç Yerinden?, Müjde adlı öykülerde **Çanakkale**; Korkunç Bir Ceza, Memlekete Mektup adlı öykülerde **Fatih**; Küçük Hikâye, Düşünme Zamanı adlı öykülerde **Galata**; Kaç Yerinden?, Zeytin Ekmek adlı öykülerde **Haydarpaşa**; 1/2, Acaba Ne İdi?, Antiseptik, Ashabı Kehfimiz, Aşk Dalgası, Aşk ve Ayak Parmakları, Ayın Takdiri, Bahar ve Kelebekler, Beşeriyet ve Köpek, Bir Kayışın Tesiri, Bir Temiz Havlu Uğruna, Bit, Busenin Şekli İptidaisi, Çirkin Bir Hakikat, Dama Taşları, Deve, Düşünme Zamanı, Elma, Erkek Mektubu, Ferman, Foya, Gayet Büyük Bir Adam, Harem, Heykel, Hürriyet Gecesi, İki Mebus, İlk Namaz, Kaç Yerinden?, Kazın Ayağı, Keramet, Kesik Bıyık, Kızılalma Neresi?, Korkunç Bir Ceza, Küçük Hikâye, Külâh, Mahcupluk İmtihanı, Makul Bir Dönüş, Memlekete Mektup, Mermer Tezgah, Nezlele, Niçin Zengin Olmamış?, Pamuk İpliği, Pansiyon Ay Sonunda, Piç, Sahir'e Karşı, Sivrisinek, Tam Bir Görüş, Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür, Tenezzüh, Terakki, Tos, Türkçe Reçete, Uçurumun Kenarında, Velinimet, Yaşasın Dolap, Yemin, Yeni Bir Hediye, Yuf Borusu Seni Bekliyor, Zeytin Ekmek adlı öykülerde **İstanbul**; Bir Hatıra, Gayet Büyük Bir Adam, Kıskançlık, Küçük Hikâye, Pireler, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **İzmir**; Aşk ve Ayak Parmakları, Aşk Dalgası, Baharın Tesiri, Zeytin Ekmek adlı öykülerde **Kadıköy**; Bilgi Bucağı, Fon Sadriştayn'ın Oğlu adlı öykülerde **Kâşgar**; Bir Temiz Havlu Uğruna, Sultanlığın Sonu adlı öykülerde **Kocamustafapaşa**; Ashab-ı Kehfimiz, Bilgi Bucağında adlı öykülerde **Marsilya**; Gurultu, Hürriyete Layık Bir Kahraman, Mürebbiye adlı öykülerde **Nişantaşı**; Bahar ve Kelebekler, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Paris**; Hafiften Bir Seda, Sultanlığın Sonu adlı öykülerde **Samatya**; Kıskançlık, Mehdi, Primo Türk Çocuğu, Sebat, Türbe, Velinimet adlı öykülerde **Selanik**; Büyücü; Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Şam**; Acaba Ne İdi?, Baharın Tesiri, Memlekete Mektup adlı öykülerde **Şişli**; Gizli Mabet, Ay Sonunda adlı öykülerde **Tokatlıyan**; Havyar, Kesik Bıyık adlı öykülerde **Topkapı**; Mehdi, Piç, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Trablus**; Aşk Dalgası, Dama Taşları, Pembe İncili Kaftan adlı öykülerde **Üsküdar** gibi il, ilçe, semt adları ortak kullanılmıştır. Ülke, kıta, toprak parçası adlarında ise Fon Sadriştayn'ın Karısı, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Almanya**; Bomba, Fon Sadriştayn'ın Oğlu adlı öykülerde **Amerika**; Çakmak, Külâh, Yalnız Efe adlı öykülerde **Anadolu**; Aşk Dalgası, Yalnız Efe, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Arabistan**; Primo Türk Çocuğu, Mehdi adlı öykülerde **Bosna-Hersek**; Hürriyet Bayrakları, Külâh, Primo Türk Çocuğu, Tuhaf Bir Zulüm adlı öykülerde

Bulgaristan; Primo Türk Çocuğu, Piç, Mehdi adlı öykülerde **Cezayir;** Pembe İncili Kaftan, Topuz adlı öykülerde **Eflak;** Asilzadeler, Aşk Dalgası, Kıskaçlık, Mehdi adlı öykülerde **Hindistan;** Bilgi Bucağında, Küçük Hikâye adlı öykülerde **Liberya;** Kütük, Teke Tek adlı öykülerde **Macaristan;** Bilgi Bucağında, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Madagaskar;** Bomba, Çakmak, Küçük Hikâye, Primo Türk Çocuğu adlı öykülerde **Makedonya;** Primo Türk Çocuğu, Hürriyete Layık Bir Kahraman, Piç, Mehdi adlı öykülerde **Mısır;** Büyük Sahra Çölü)-Primo Türk Çocuğu, Mehdi adlı öykülerde **Sahra-yı Kebir;** Aşk Dalgası, Osmanlı Devleti)-Küçük Hikâye, Ashab-ı Kehfimiz, Aşk Dalgası, Fon Sadriştayn'ın Oğlu adlı öykülerde **Türkiye** ve Primo Türk Çocuğu, Boykotaj Düşmanı, Kıskaçlık, Ashab-ı Kehfimiz adlı öykülerde **Yunanistan** ortak yer adı olarak kullanılmıştır.

Bir kişinin bireysel hayatında ve bir toplumun sosyal hayatında içinde bulunduğu zaman ve mekânın çok önemli bir yeri vardır. Osmanlı Devleti'nin hızla dağılma sürecine girip çöküşe geçtiği bir dönemde yaşayan Ömer Seyfettin, eserlerinde bu dağılma sürecinde Osmanlı topraklarındaki şehirlerin, sokakların, halkın sosyal ve siyasi durumlarını gözler önüne sermiştir. Osmanlı toprakları ve komşu topraklar dışında Hindistan, Transilvanya, Kâşgar, Ümitburnu gibi uzak mekânlar da az da çeşitli konuşma bölümlerinde geçmektedir. Özenle seçtiği kişiler öykülerinin ana temasını ve mesajını yansıtan özellikleriyle yer aldığı gibi somut bilinen yer adlarının kullanımı da aynı şekilde özenle seçilerek gerçekçi anlatımına katkı sağlamıştır. Osmanlı Devleti'nde yaşayan toplulukların "Osmanlı milletini" oluşturabileceğine inanmayan Ömer Seyfettin, Balkanlardaki askerlik görevi sırasında özellikle ciddi gözlemlerde bulunmuştur. 1911 yılından sonra da eserlerini yazmaya/üretmeye başlayan yazar, gerçekçi bir anlatım tarzı yanında sağlam ve sade bir dil kullanmıştır. Türk dili ve edebiyatına katkısı yanında Türk fikir hayatına sağladığı katkılar da Cumhuriyet devri Türk öykücülüğünün temellerinin atılmasını sağlayan Ömer Seyfettin, Cumhuriyet döneminin en çok okunan ve sevilen yazarları arasında varlığını devam ettirmiştir. Ömer Seyfettin'in eserlerinde kişi ve yer adlarının da bu çalışmayla ad bilimsel zenginlikle yer aldığı görülmüştür.

Kaynakça

- Aksan, Doğan (1998). Her Yönüyle Dil - Ana Çizgileriyle Dilbilimi I-II-III. Ankara: TDK.
- Budagov B.(1988). "Coğrafi Toponimi". Türk Kültürü, S.398, s. 355-370.
- Eren Hasan (1966). "Yer Adlarımızın Dili". TDAY-B-1965, Ankara: TDK, s. 155-165.
- Erol, Aydil (1992). Adlarımız. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Gülensoy Tuncer (1995). Türkçe Yer Adları Kılavuzu. Ankara: TDK.
- Ömer Seyfettin (2001). Bütün Eserleri: Makaleler 1. Haz. Hülya Argunşah, İstanbul: Dergâh.
- Ömer Seyfettin (2001). Bütün Eserleri: Makaleler 2. Tercümeleler, Haz. Hülya Argunşah, İstanbul: Dergâh.
- Ömer Seyfettin (2014). Hikâyeler 2. Haz. Hülya Argunşah, 3. bs., İstanbul: Dergâh.
- Ömer Seyfettin (2014). Hikâyeler 3. Haz. Hülya Argunşah, 3. bs., İstanbul: Dergâh.
- Ömer Seyfettin (2015). Hikâyeler 1. Haz. Hülya Argunşah, 4. bs., İstanbul: Dergâh.
- Ömer Seyfettin (2015). Hikâyeler 4. Haz. Hülya Argunşah, 3. bs., İstanbul, Dergâh.
- Ömer Seyfettin (2015). Ömer Seyfettin- Bütün Hikâyeleri. Haz. Nâzım Hikmet Polat, 2. bs., İstanbul: Yapı Kredi.
- Sakaoğlu, Saim (2001). Türk Ad Bilimi-I. Ankara: TDK.
- Şahin, İbrahim (2007). Türkçe Yer Adlarının Yapısı Üzerine. Erzurum: A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 32.

- Şahin, İbrahim (2011). “Yeradıbilimi Araştırmalarında Mikrotoponiminin Yeri, Önemi ve Araştırma Yöntemi: Tırnak Köyü (İçel/Gülнар) Örneği”. *Turkish Studies*, Volume 6/1 s. 1807-1830.
- Şahin, İbrahim (2013). Türkiye Yeradbiliminde Terim ve Tür Sınıflandırması Sorunları. *Eurasscience Journals/Avrasya Terim Dergisi*, 2013, 1 (1): 46 – 58.
- Şahin, İbrahim (2015). *Adbilim (Çerçeve, Terim, Yöntem ve Sınıflandırmalarıyla)*. Ankara: Pegem.
- Şenel, Mustafa (2009). “Yer Adları Açısından Derleme Sözlüğü”. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştay, TDK, Ankara, s. 627-670.
- Tulgar, Yıldız (2019). Ömer Seyfettin’in Hikâyelerindeki Halk Bilimsel Unsurların Tespiti ve İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Türkben, Tuncay (2012). Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yozgat: Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.